

37.

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK 16.	
FŐLAJSTROMSZÁM	KEZDŐPÁTON:
Postán / Gyűjtőadaba / Személyesen / E-mail címen	
Érkezett:	2016 JÚN 16.
PÉLDÁNY:	IV.
MELLÉKLET:	Tisztelt Fővárosi Törvényszék!
FŐLAJSTROMSZÁM:	ÜTÖIT

Fővárosi Törvényszék 64.P.21.711/2013,
Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.694/2014,

Kúria Pfv.III.20.974/2015	
ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	10/1237-e/2016
Példány:	3
Melléklet:	10 + 25 db
Kezelőiroda:	16

Kérem, hogy jelen alkotmányjogi panasz indítványomat az Alkotmánybírósághoz továbbítani szíveskedjék.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott

a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőnk

útján – az

Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panasz indítványt

terjesztem elő:

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése d) pontjában meghatározott hatáskörében eljárva, a 24. cikk (3) bekezdés b) pontja, továbbá az Abtv. 27. §-a alapján állapítsa meg a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 4.Pf.21.694/2014/5. számú ítéletének, valamint a Kúria Pfv.III.20.974/2015/7. számú döntésének alaptörvényellenességét, és semmisítse meg azokat, mivel azok sértik az Alaptörvény jelen indítvány 2. pontjában kifejtett cikkeiben foglalt alapjogokat, illetve alaptörvényi rendelkezést. Másodlagos indítványi kérelemként kérjük továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 32. § (1) bekezdése alapján hivatalból vizsgálja meg és állapítsa meg a hivatkozott bírói döntések nemzetközi szerződésbe ütközését (lásd az alkotmányjogi panasz 4. 2. és 3. pontjait), amennyiben a kizárólag magyar alkotmányjogi érvelésre vonatkozó kérelmeinknek a tisztelt Alkotmánybíróság nem adna helyt.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

1. A megsemmisíteni kért bírói döntések megnevezése, a határidő-számításhoz szükséges adatok közlése:

Fővárosi Ítéltábla 2015. március 13. napján kézhez vett 4.Pf.21.694/2014/5. számú másodfokú ítélete, a valamint a Kúria 2016. április 21. napján kézhez vett Pfv.III.20.974/2015/7. számú ítélete.

2. Az Alaptörvényben biztosított jog, illetve megsértett alaptörvényi rendelkezés megnevezése:

Indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt jogai (az egyenlő bánásmódhoz való alapjog, illetve az alapjogok gyakorlása során az indokolatlan hátrányos megkülönböztetés tilalma) sérültek a XIII. cikk (1) bekezdése által kimondott tulajdonhoz való alapjogához kapcsolódóan, továbbá az Indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált joga (tisztességes eljáráshoz való jog) sérült.

E rendelkezések szerint:

1. „XIII. cikk (1): Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez.

(...)

2. XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. (...)

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

3. XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el”.

4. Ezen túlmenően az eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény 28. cikkét is, amely szerint „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az *Alaptörvénnyel összhangban értelmezik*. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak”.

3. A közvetlen érintettség kifejtése:

Az I. rendű felperés férje, az II-III. rendű felperesek édesapja 2008. február 15. napján külföldi állampolgár által okozott halálos közúti közlekedési balesetet szenvedett, mellyel okozati összefüggésben fennálló káruk megfizetésére terjesztettek elő keresetet az alperessel szemben a 190/2004. (VI. 8.) Kormányrendelet alapján.

Az alperes a térítési kötelezettségét nem, míg az egyes kárigények jogalapját, összecszerűségét vitatta.

A Fővárosi Törvényszék 64.P.22.794/2010/46. számú ítélete elleni fellebbezéseket elbírálva a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.21.969/2012/7. szám alatt részítéletet hozott, amelyben részben elbírálta a felperesek nem vagyoni és egyes vagyoni igényeit, míg az I-II-III. rendű felperesek tartáspótló

járadéka tekintetében az első fokú ítéletet a perköltségre is kiterjedően hatályon kívül helyezte és e keretben az elsőfokú bíróság a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban 2008. február 15. napján az I. rendű felperes özvegyi járadék címén havi 150.000 forint és 6.885.000 forint lejárt járadék, a II. és III. rendű felperes árva-járadék címén fejenként havi 150.000 forint és 9.180.000 forint lejárt járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Nem vitatták, hogy az alperes a 2008. február 15. napjától az I. rendű felperesnek havi 60.000 forintot, a II. és III. rendű felperesnek 30.000-30.000 forintot teljesít, amelynek elszámolásával határozták meg a 2008. február 15. és 2014. június 30. napja között lejárt járadék összegét.

Az alperes az általa teljesített meghaladóan a kereset elutasítását kérte, mivel megítélése szerint a teljesítése a kiesett jövedelem pótlására alkalmas.

Az elsőfokú bíróság a 64.P.21.711/2013/15. számú ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen az I. rendű felperesnek 4.590.000 forintot, továbbá 2014. július 1. napjától minden hónap 15. napjáig esedékesen véghatáridő nélkül 120.000 forint járadékot, míg mind a II., mind a III. rendű felperesnek 6.885.000 forintot, továbbá 2014. július 1. napjától kezdődően minden hónap 15. napjáig esedékesen a 18. életéveik betöltéséig 120.000 forint járadékot. Ezt meghaladóan az I., II., III. rendű felperesek keresetét elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg mind az I., mind a II., mind a III. rendű felperesnek 84.710 forint perköltséget, melyből az ÁFA 18.010 forint.

Megállapította, hogy az 572.3000 forint eljárási illetéket az állam visel.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének indoklásában a Ptk. 358. § (1) bekezdés felhívásával rámutatott, hogy a tartáspótló járadék funkciója az elhunyt által eltartottak szükségletei kielégítésének a korábbival azonos szinten történő biztosítása. Megítélése szerint a tanúvallomások hitelt érdemlően alátámasztották az I. rendű felperes előadását, miszerint a néhai által a családjának biztosított életszínvonal a honi átlagot meghaladta, a néhai bevételei elegendőek voltak az I-II-III. rendű felperesek szükségleteinek magas színvonalú biztosítására. Megállapította, hogy a néhai elhunytát követően milyen bevételekkel rendelkeztek az I-II-III. rendű felperesek, amelyeket az alperes maga sem vitatott. Nem látott olyan körülményt, amely alátámasztotta volna, hogy az I. rendű felperes elmulasztotta kárenyhítési kötelezettségét, figyelemmel arra is, hogy a balesetet követően elhelyezkedett. Mindezek alapján mérlegeléssel az I-II-III. rendű felperes tekintetében 120.000 forint havi összeget talált a tartásuk pótlására alkalmasnak, a néhai elhunyt időpontjától kezdődően, amelyet a lejárt 76,5 hónapra egy összegben az alperesi teljesítés elszámolásával határozott meg.

Az első fokú ítélet ellen az I-II-III. rendű felperes és az alperes is fellebbezéssel élt.

Az I-II-III. rendű felperesek – miután az ítélet kiegészítése iránti kérelmüket az elsőfokú bíróság a 64.P.21.711/2013/22. számú, 2014. november 12. napján jogerős végzésével elutasította – a

fenntartott fellebbezésükben az ítélet részbeni megváltoztatását, az I-II-III. rendű felperes részére megítélt lejárt járadék után 2011. május 1. napjától 2014. szeptember 4. napjáig a Ptk. 301. §-a szerinti késedelmi kamat megfizetésére is kérték kötelezni az alperest. Másodlagosan a fellebbezésüket kereset kiterjesztésként a Pp. 247. § (1) bekezdés és a 146. § (5) bekezdés c) pontja alapján tartották fenn. Előadták, hogy a keresetlevelükben, a 2011. november 10., valamint 2012. június 12-i keresetpontosításukban kérték a lejárt járadék utáni késedelmi kamat megfizetését.

Az alperes a fellebbezésében az első fokú ítélet részbeni megváltoztatását, az I. rendű felperes tartáspótló járadékának havi 60.000 forintra, a II-III. rendű felperesek tartáspótló járadékának havi 30.000-30.000 forintra leszállítását kérte. Fellebbezésében kiemelte, hogy az elhunyt családfő baleset előtti igazolt bruttó jövedelme havi 610.000 forint volt, így a korábbi ítéletben megállapított tartáspótló járadékösszegeket nem vitatta és azt folyamatosan folyósítja. Megítélése szerint a tartáspótló járadék összege tényszerűen bizonyítható lett volna, azonban a jövedelmi viszonyok feltárása körében a megismételt eljárásban sem nyert olyan tény bizonyítást, amely a felperesek egyoldalú előadásán és a tanúk szubjektivitásáról nem mentes előadásán kívül ne lett volna ismert. A baleset előtt a család igazolt havi nettó jövedelméhez képest a négytagú családra a 2008. évi értékviszonyok mellett megjelölt költségek jelentősen eltúlzottak, illetve az igazolt jövedelemnek ellentmondónak minősítette. Nem tartotta igazoltnak, hogy a család miből fedezte az igazolt jövedelem dupláját kitevő kiadásokat. Jogi álláspontja szerint a tartáspótló járadék összegének meghatározása során nem lehet eltekinteni az igazoltan megszerzett jövedelemtől. Ellentmondásosnak tartotta a baleset előtti jövedelmi viszonyokról, családi kiadásokról csatolt kimutatásokat. Hangsúlyozta, hogy az alapeljárásban szóba sem került, miszerint a néhainak több mellékállása és abból jelentős mértékű adózatlan jövedelme származott. Észrevételezte, hogy a tanúk konkrétumot nem mondtak, csak általánosságokat, illetve az egyik tanú utalt iratokra, amely irat ha megvan, akkor az I. rendű felperest nem gátolhatta semmi abban, hogy azt bizonyítékként csatolja. Az I. rendű felperes által a jelenlegi kiadásokról csatolt kimutatást erősen életszerűtlennek és valótlan adatokat is tartalmazónak minősítette. A peradatok szerint a család tulajdonában legalább négy lakóingatlan van, amelyből három hasznosítása nem történt meg, amit az I. rendű felperes kárenyhítést kötelezettségébe tartozónak ítélt. A kárenyhítési kötelezettség megsértése körében hivatkozott arra is, hogy az I. rendű felperes nem teljes munkaidős állást vállal. Megjegyezte, hogy a csatolt közalkalmazotti kinevezés szerint az I. rendű felperes egyéb bérjellegű juttatást is kap, ami a jövedelemben számít. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a bírói gyakorlatban általánosan elfogadott számítási módot, miszerint a kártérítési ügyekben is követendő a Csjt. szerinti felosztás, azaz a baleset előtt 30-30-20-20 %, míg a baleset után 50-25-25%.

Az I-II-III. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelme az alperesi fellebbezés tekintetében az első fokú ítélet helybenhagyására irányult. Kiemelték, hogy a Ptk. 358. § (1) bekezdése a jogosult szükségleteinek a balesetet megelőző színvonalon történő kielégítésének tulajdonít jogi jelentőséget, így a tartáspótló járadék összegének az elhunyt keresetéhez kötése – mint amin az alperes fellebbezése alapul – tévedés. Hangsúlyozták: a balesetet megelőzően a néhai volt a családfenntartó, I. rendű felperes háztartásbeli, II-III. rendű felperesek kiskorúak voltak, 2008.

február 15. napja óta lassan 7 év eltelt, és a jogelőd ma már többet keresne, ezért a 2007. évi kereset nem képezheti a járadék alapját. Az örökölt ingatlan kapcsolatos érvelést is tévesnek tartották, miután a rászorultság megállapítása körében a jogosult által megörökölt vagyon nem vehető figyelembe. Nem tartották elvárhatónak, hogy a károkozó mentesítése érdekében a károsult akár meglévő, akár örökölt vagyonát a saját tartására fordítsa.

Az alperes az ellenkérelmében kiemelte, hogy a kereset a lejárt járadék utáni késedelmi kamatra nem került előterjesztésre az elsőfokú eljárásban.

4. Az Alaptörvényben biztosított jog, illetve alaptörvényi rendelkezés sérelmének lényege (indokolás arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel):

1. A 3007/2016. (I. 25.) AB határozat jelen ügyben irányadó megállapítása szerint: „az ítéletekben felhívott jogszabályokból – illetve ezáltal az ítéleti indokolásból – a jogértelmezés általános szabályainak megtartása mellett nem következnek az indítványozót marasztaló bírói döntések, így azok – az AB határozat idézett megállapítására is tekintettel – sértik az Alaptörvény XXVIII. Cikk (1) bekezdéséből levezetett indokolási kötelezettséget, amely az ítéletek alaptörvény-ellenességét eredményezi”.

E határozat alapján tehát az is sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, ha a bíróság az Alaptörvényből eredő indokolási kötelezettségét úgy mulasztja el (ext úgy sérti meg), hogy kirívóan helytelen jogértelmezést ad az adott ügyben.

1. 2. Nézetem szerint ez az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben megvalósult, és ezt az alábbi, általam kifogásolt ítéleti megállapítások bizonyítják.

A korábbi Ptk. 358. § (1) bekezdése szerint: „A baleset következtében meghalt személy által eltartottak olyan összegű tartást pótló járadékot igényelhetnek, *amely szükségleteiknek - a tényleges, illetőleg az elvárhatóan elérhető keresetüket (jövedelmüket) is figyelembe véve - a baleset előtti életszínvonalon való kielégítését biztosítja.*”

E szakaszhoz tapadó állandó ítélkezési gyakorlat alapján „munkavégzésből eredő, de nem adózott jövedelem” is lehet a járadék-számítás alapja (v.ö., például a Kúria Pfv.III.21.661/2014/6. számú ítéletével). Az ítélkezési gyakorlat azonban nem zárja ki a tanúbizonyítást sem e körben, sem a baleset előtti életszínvonal bizonyítása körében. Azzal, hogy az ítélőtáblai és kúriai döntések nem fogadták el több tanú egybehangzó vallomását e körben, jelentősen csökkent a haláleset előtti jövedelem, és ezzel összefüggésben a baleset előtti életszínvonal mértéke is, ami nyilvánvaló és közvetlen kihatással járt a járadék összegének megállapítására is.

Megjegyzem, kétarcúnak érzem az állam/bíróság magatartását e körben. Míg az adózatlan jövedelmek adózása és minősítése körében (lásd az adózás rendjéről szóló 2003. XCII. törvény 1. § (7) bekezdés első mondatát) a nem szükségszerű az adóköteles tevékenységről szóló írásos, okirati bizonyíték, annak tartalmát aggálytalanul megállapítja az adóhatóság kizárólag tanúvallomásokra alapozva, addig, amennyiben járadékképző tényező lenne az adózatlan jövedelem, már nem elégségesek önmagukban a tanúvallomások, annak ellenére, hogy a Pp. nem ismeri a kötött a bizonyítási rendszert.

2. Ezzel összefüggésben (lásd az Complex-jogtárban fellelhető és a korábbi Ptk. 358. § (1) bekezdéséhez kapcsolódó értelmezési kúriai gyakorlatot) nézetem szerint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az ítélőtáblai és kúriai döntés indokolás nélkül eltért a rendes bíróságok állandó gyakorlatától, ami ugyancsak megalapozza a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét.

Előrebocsátom, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlata segítséget nyújthat az alkotmányos – az Alaptörvényben és nemzetközi egyezményben rögzített – alapvető jogok értelmezéséhez, tartalmuk és kiterjedésük meghatározásához. Az Emberi Jogok Európai Egyezményében (a továbbiakban: EJE) biztosított jogok jelentéstartalma ugyanis az EJEB egyedi ügyekben hozott döntéseiben testesül meg, amely elősegíti az emberi jogok értelmezésének egységesen érvényesülő felfogását {4/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [19]}. Az EJEB gyakorlatának figyelembevétele nem eredményezheti az Alaptörvényből le nem vezethető jog biztosítását, azonban magában foglalja az Alaptörvényben biztosított alapvető jog korlátozása megítélésakor az EJEB által biztosított védelmi szint garantálását. Az EJEB gyakorlata az alapvető jogoknak azt a minimum szintjét határozza meg, amelyet minden részes államnak biztosítania kell. Az Alkotmánybíróság azonban ettől eltérő, magasabb követelményrendszert is kialakíthat az emberi jogok (alapvető jogok) védelmére.

2. 1. Az Alkotmánybíróság döntéséhez ezért – nézetem szerint – szükséges az EJEB-nek az adott ügyben felmerült kérdéssel kapcsolatba hozható gyakorlatát áttekinteni.

Az EJE 6. cikk (1) bekezdése – az Alaptörvénnyel megegyezően – mindenkinek jogot biztosít arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. Az EJEB a bírói döntések tartalmával összefüggésben jellemzően azt hangsúlyozza, hogy valamennyi demokratikus jogállamban elvárható az objektivitás és az átláthatóság, ami egyfelől elejét veszi az önkényes hatósági és bírósági döntéshozatalnak, másrészt erősíti a bírósági döntéshozatalba vetett közbizalmat, és a bírói döntések tekintélyét [Taxquet kontra Belgium (926/05); 2010. november 16.].

2. 2. Az EJEB a bíróságok jogértelmezésével összefüggő ügyekben a jogértelmezés állított hibáját kizárólag akkor vizsgálja, hogy ha az a tisztességes eljárás más részjogosítványával {például: nyilvános tárgyaláshoz való jog [Ryabykh kontra Oroszország (52854/99), 2003. július 24.], vagy a bíróságok kiszámítható, egységes értelmezésen alapuló joggyakorlatának hiányával [Beian kontra Románia (30658/05), 2007. december 6.] összefüggésben eredményezi a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, és ezzel összefüggésben valamely jogszabály biztosította jog gyakorlásának kizárását.

2. 3. Ez utóbbi ügyben kifejtett állásponttal hasonlóságot mutat az Alkotmánybíróságnak az a gyakorlata, miszerint egy szabályozás felülrírása, kitágítása a bíróságok részéről már nem jogértelmezési, hanem contra legem jogalkalmazási - tulajdonképpen jogalkotási - tevékenységet jelent, ami felveti a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének a sérelmét. Megjegyzem:

hangsúlyozza azt is e körben az Alkotmánybíróság, hogy „A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás.” {3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]}

Nézetem szerint – a fenitek alapján – a jelen ügyben olyan kirívó jogértelmezési hibát vétett a Kúria, amely sértette a bíróságok kiszámítható, egységes értelmezésen alapuló joggyakorlatának, valamint az önkénymentes, objektív és átlátható bírósági jogértelmezés követelményét. Mindez sérti a tisztességes eljáráshoz való jog strasbourgi és magyar alkotmánybírósági gyakorlatban kialakított mércéit (lásd például a 3173/2015. (IX. 23.) AB határozatot; lásd még ehhez hasonlóan a *Sovtransavto Holding v. Ukraine*, no. 48553/99, § 97, ECHR 2002, VII; *Păduraru, v. Romania*, no. 63252/00, § 92; *Pérez Arias v. Spain*, no. 32978/03, § 27, 28 June 2007 ügyeket).

3. Ezzel összefüggésben – nézetem szerint – sérült az indokolt bírósági döntéshez való jog is, mivel a támadott ítéletek nem adták kellően alapos indokát annak, hogy miért nem volt bizonyított a baleset előtti életszínvonal mértéke, illetve nem vették figyelembe a néhai családfenntartó be nem jelentett munkavégzéséből származó jövedelmét, de még a balesetet megelőző években kapott jelentős összegű bónuszait sem, továbbá a munkáltató által biztosított ingyenes gépjármű használatot, mobiltelefon használatot, laptop és internet használatot, holott a család életszínvonalát ez is emelte azáltal, hogy a kiadásokat csökkentette. Álláspontom szerint ez az eljárás, a kellő, megfelelő indokoltság hiánya a fenti értelemben ellentétes mind az EJEB, mind a magyar Alkotmánybíróság értelmezési gyakorlatával.

3. 1. Az Egyezmény 6. Cikk (1) bekezdése mindenkinek jogot biztosít arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. Az EJEB az indokolt bírói döntéshez való jogot az Egyezmény 6. Cikkében foglalt tisztességes tárgyaláshoz való jog részének tekinti. E jog pontos tartalma az EJEB elmúlt évtizedek során számos döntésében kimunkált, széleskörű gyakorlatából olvasható ki. E körben az EJEB kiindulópontja az, hogy a bírói döntésekkel szemben valamennyi demokratikus jogállamban elvárható az objektivitás és az átláthatóság, ami egyfelől elejét veszi az önkényes hatósági és bírósági döntéshozatalnak, másrészt erősíti a bírósági döntéshozatalba vetett közbizalmat, és a bírói döntések tekintélyét (*Taxquet kontra Belgium*, 926/05.; 2010. november 16.; § 90.; legutóbb megerősítve: *Shala kontra Norvégia*, 15620/09.; 2012. július 10.; § 29.). Az EJEB következetes gyakorlata szerint a tisztességes eljárás és a jogállamiság elvéhez tartozik az a követelmény, hogy a bíróságok a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be (*Suominen kontra Finnország*, 37801/97.; 2003. július 1.; § 34.; legutóbb megerősítve: *Vojtechová kontra Szlovákia*, 59102/08.; 2012. szeptember 25.; § 35.). Az EJEB olvasatában az adott bírói döntés természete, és az alapul fekvő egyedi ügy körülményei határozzák meg, hogy milyen terjedelmű és mélységű indokolás elégíti ki az indokolási kötelezettség egyezménybeli követelményét. Ebből következően az indokolt bírói döntéshez fűződő jog megsértését kizárólag az alapul fekvő egyedi ügy összes körülményeinek vizsgálatát követően lehet megítélni (*Tatishvili kontra Oroszország*, 1509/02.; 2007. február 22.; §

58.; Gradinar kontra Moldova, 7170/02.; 2008. április 8.; § 107.; legutóbb megerősítve: Sholokhov kontra Örményország és Moldova, 40358/05.; 2012. július 31.; § 67.). Éppen ezért elképzelhető, hogy valamely részletkérdésre vonatkozó indoklás teljes elmaradása nem, míg egy lényegesebb kérdésre vonatkozó hiányos indoklás viszont az Egyezmény 6. Cikkében biztosított jog megsértését idézi elő. Az EJEB az indoklások fogyatékoságának foka tekintetében kijelölte azt a határvonalat, amely elválasztja az Egyezménynek megfelelően indokolt határozatokat az Egyezményt sértő hiányos vagy fogyatékos indoklást tartalmazó határozatoktól. Ennek során az EJEB elvi élel szögezte le, hogy az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné (Hiro Balani kontra Spanyolország, 18064/91.; 1994. december 9.; § 27.; Ruiz Torija kontra Spanyolország, 18390/91.; 1994. december 9.; § 29.; García Ruiz kontra Spanyolország, 30544/96.; 1999. január 21.; § 26.; Hirvisaari kontra Finnország, 49684/99.; 2001. december 25.; § 30.; legutóbb megerősítve: Sholokhov kontra Örményország és Moldova, 40358/05.; 2012. július 31.; § 67.). Az EJEB ugyanakkor azt is elvi élel mondta ki, hogy a döntéssel szemben feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot.

3. 2. Az EJEB álláspontja szerint nem felel meg az Egyezmény 6. Cikkében foglalt elvárásnak, ha a felülbírálati bírói fórum az alsóbb fokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit további vizsgálat és a vizsgálat indokainak előadása nélkül hagyja helyben (Helle v. Finnország, 20772/92.; 1997. december 19.; § 60.; Karakasis v. Görögország, 38194/97.; 2000. október 17.; § 27.; Boldea v. Románia, 19997/02.; 2007. február 15.; § 30.; Tacquet v. Belgium, 926/05.; 2010. november 16.; § 91.; legutóbb megerősítve: Vojtechová v. Szlovákia, 59102/08.; 2012. szeptember 25., § 35.). Az EJEB az indokolási kötelezettség teljesítésének vizsgálatakor figyelemmel van arra is, hogy az indoklás hiánya vagy fogyatékosága valamely fél írásban megfogalmazott, világosan és pontosan körülírt kérdését érinti-e (Hiro Balani kontra Spanyolország, 18064/91.; 1994. december 9.; § 28.; Ruiz Torija kontra Spanyolország, 18390/91.; 1994. december 9.; § 30., legutóbb megerősítve: Ilyadi kontra Oroszország, 6642/05.; 2011. május 5.; § 44.).

Az Egyezmény jogvédelmi rendszerében a bírói döntéseknek a tisztességes eljárás által megkövetelt indokolása iránti igény egyfelől szoros összefüggésben áll a jogorvoslathoz fűződő joggal, ugyanis e jog hatékony gyakorlására kizárólag a bíróság döntését alátámasztó indokok ismeretében nyílik valódi lehetőség (erről lásd: Baucher kontra Franciaország, 53640/00.; 2007. július 24., §§ 47–51.). Másfelől szoros összefüggés mutatkozik az indokolási kötelezettség teljesítése, és a tisztességes eljáráshoz fűződő jogból fakadó azon alkotmányos igény között, hogy az eljárásban szereplő fél meghallgatást nyerhessen, azaz kérelmét a bíróság megvizsgálja (erről lásd: Shala v. Norvégia, 15620/09.; 2012. július 10., § 29.). Ennek oka az, hogy kizárólag a kellő alapossággal indokolt bírói határozatból tűnhet ki, hogy az ügyet eldöntő bíróság ténylegesen figyelembe vette-e a felek által előterjesztett bizonyítékokat és érveket.

3. 3. Ami a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatát illeti, ott összefoglalóan a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban jutott a fentihez hasonló (tartalmilag azonos) eredményre a testület. E döntés

szerint „Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog ebből következően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerén belül jelentkezik. Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. Az Alaptörvény 28. cikk első mondata úgy rendelkezik, hogy “[a] bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.” Az Alaptörvény 28. cikke tehát a bíróságokkal szemben azt a követelményt fogalmazza meg, hogy ítélezésük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék és alkalmazzák. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.

Ehhez képest az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket”.

3. 4. Nézetem szerint a támadott bírói döntések e követelményeknek nem felelnek meg. A fentiek alapján, az indítványozó kéri a jelen indítvány 1. Pontjában felsorolt bírói ítéletek megsemmisítését, mivel ezen ítéletek meghozatala során nem teljesült, hogy ügyét részrehajlás

nélkül, tisztességes módon, ésszerű határidőn belül és azt indokolva bírálja el a Bíróság, mely ütközik az Alaptörvény XXVIII. Cikk (1) bekezdésével, illetve az Egyezmény 6. cikkével is.

4. Helyesen mutatott rá mind az ítéletáblai, mind a kúriai döntés, hogy a baleset előtti életszínvonal biztosítása mértékének meghatározásához elengedhetetlen feltárni a családfenntartó jövedelmi viszonyait. Az ítéletek azonban nem fogadták el egyrészt azt sem, hogy a néhai családfenntartónak belátható időn belül várománya volt a munkahelyén egy olyan magasabb vezető pozícióra, amely a halála időpontjában betöltöttnél több mint kétszeres mértékű jövedelmet biztosított volna. Ezt ne csak a néhai munkáltató vallomása, de a munkáltató által kiállított okiratokkal is igazoltuk, melyet [REDACTED] mindkét ügyvezetője (mind az orsztrák, mind a magyar) aláírt. Ennek bizonyítására csak a baleset akadályozta meg. Ezt igazolja a jelen alkotmányjogi panaszhoz mellékelt tanúvallomás és egyéb okiratok is. Nézetem szerint a bizonyosság ez a szintje eléri a korábbi Ptk. 357. § (4) bekezdése által megkívánt szintet, hiszen az olyan meghatározott időpontban bekövetkező bizonyos változás volt, amelynek bekövetkezését a néhai családfenntartón teljes egészében kívülálló esemény (tulajdonképpen *vis maior* vagy „alsó baleset”, *Nieder Zufall*): a halálos közlekedési baleset akadályozta meg.

Nézetem szerint ez a fenti körülmény azt indokolja, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti várományként kezelje és védje ezt a jogi pozíciót az Alkotmánybíróság, és tekintettel arra, hogy azt nem részesítették alkotmányos védelemben az ítéletáblai és kúriai döntések (hiszen az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdését figyelmen kívül hagyva, és a 28. cikkével ellentétesen nem vették figyelembe az ügy alapjogi aspektusát), nyilvánítsa alaptörvény-ellenessé a támadott döntéseket, és semmisítse meg azokat. Mivel az Abtv. 43. § (3) bekezdése alapján „a bírói döntés Alkotmánybíróság általi megsemmisítése következtében a szükség szerint lefolytatandó bírósági eljárásban az alkotmányjogi kérdésben az Alkotmánybíróság határozata szerint kell eljárni”, az eljáró bíróságoknak – tartáspótló járadék kiszámításánál – figyelembe kell venni ezt a körülményt, és ezen tulajdoni várományra tekintettel kellene majd döntést hozniuk (a várománnyal összefüggésben lásd a 15/2014. (V. 13.) AB határozatot).

Másrészt még a Kúriai ítélet sem értékelte a néhai baleset előtti jövedelménél a baleset előtt kapott jelentős összegű jutalmakat (bónuszokat), melyek szintén a család átlagon felüli életszínvonala biztosításához járultak hozzá, annak ellenére, hogy a BH2013. 301 is kimondja, hogy a jövedelempótló járadék alapjául szolgáló és a balesetet megelőző évben elért rendszeres jövedelem havi átlagának a meghatározása során figyelemmel kell lenni minden olyan korábban elért jövedelemre, amely a károsultat rendszeresen, időszakonként visszatérően megillette. A törvény tiltó rendelkezésének hiányában rendszeresnek minősül és a járadék-alapba beszámít az a jövedelem is, amelyben a károsult évi rendszerességgel, de csak évente egy alkalommal részesül. A néhai bónusza 2007. évben okirattal igazoltan bruttó 4.475.350,-Ft volt, mely bónusz összeg a munkáltatói igazolás szerint hasonló arányú volt az előző években is, melyet [REDACTED] igazgató tanúvallomása is megerősített.

Megjegyzem, hogy mind a másodfokú bíróság, mind pedig a Kúria kizárólagosan az alperes által kiszámolt és a havi béren alapuló tartáspótló járadék mértékét fogadta el, melyben semmilyen

további juttatás nem került elszámolásra és indokát sem adták a bíróságok, hogy miért nem került egyetlen juttatás sem elszámolásra, továbbá hogy miért nem értékelték a bónuszokat.

A fentiek alapján rá szeretnék mutatni arra is, hogy a tulajdonhoz való joggal összefüggésben olyan különbségtétel valósult meg, ami sérti – értelmezéstől függően – az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseit.

Nézetem szerint a megkülönböztetés – tekintettel a várományra, és a korábbi években igazoltan megszerzett bónuszokra – elsősorban alapjogi jelentőségű, a tulajdonhoz való jogot sérti, mivel más jövedelmekhez képest a bónuszok be nem számításának szükségessége alkotmányosan nem igazolható. Ugyanakkor ugyanerre az eredményre jutunk, ha a nem alapjogok gyakorlására vonatkozó mércét, vagyis az ésszerűségi tesztet alkalmazzuk. Ez utóbbi alapján a megkülönböztetés, így a bírói értelmezésben megtestesülő megkülönböztetés is akkor alaptörvény-ellenes, ha önkényes, így végső soron az emberi méltósághoz való alapjogot sérti. Nézetem szerint nem volt ésszerű indoka a béren kívüli juttatások, bónuszok járadékba való be nem számításának, ezáltal, a járadék mértékének meghatározásával az indítványozót homogén csoportba helyezték olyan személyekkel, akiknek a helyzetétől jelentősen eltér az ő helyzete, hiszen a család valójában ezen a magasabb életszínvonalon élt.

5. Összefoglalóan, mindegyik felhívott alapjog vonatkozásában rá szeretnék mutatni arra, hogy – mivel az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az eljáró bíróságok nem ismerték fel az ügy alapjogi vonatkozásait, azt teljes egészében figyelmen kívül hagyták –, sérült az Alaptörvény 28. cikke is, ami önmagában az ítéletek alaptörvény-ellenessége megállapítására és megsemmisítésére vezető ok az Alkotmánybíróság gyakorlatában. A 3/2015. (II. 2.) AB határozat óta követett gyakorlat szerint „az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {ld. pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33] és 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie. [18] A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes”.

6. Annak bemutatása, hogy az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva:

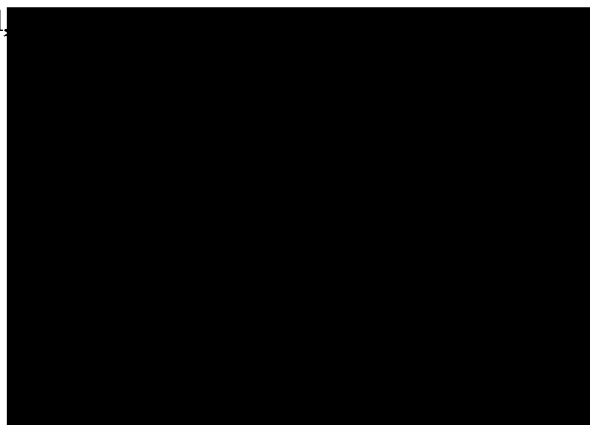
Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a felperes-indítványozó 2010. május 5. napján fordult bírósághoz. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt döntéseket a Fővárosi Ítélőtábla 2015. február 19-ei, illetve a Kúria 2016. március 2-ai döntése tartalmazza. A Kúria döntését a felperes-indítványozó 2016. április 21. napján vette kézhez.

7. Nyilatkozom, hogy az ügyben a felülvizsgálati eljárás a Kúria előtt - a jogerős ítélet hatályában fenntartásával - lezárult, a jogorvoslati lehetőségeimet kimerítettem, perújítást nem kezdeményeztünk.

Tekintettel arra, hogy az állandó joggyakorlattól való eltérés, valamint a kirívóan helytelen jogértelmezés csak a rendes bírósági eljárásban született dokumentumok áttanulmányozása alapján ítéltető meg, ezért indítványozom a bírósági akta bekérését.

Budapest, 2016. június 14.

Tisztelettel,

Mellékletek:

1. Ügyvédi meghatalmazás
2. Nyilatkozat az indítvány és a személyes adatok nyilvánosságra hozhatóságáról.
3. Érintettséget alátámasztó dokumentumok
 - a Kúria Pfv.III.20.974/2015/7. számú ítélete
 - a Fővárosi Ítélőtábla 4.Pf.21.694/2014/5. számú másodfokú ítélete,
 - a [REDACTED] 2011.11.10. napján érkezett nyilatkozata, mint az új vezetői munkakör várományát igazoló dokumentum, és jövedelem-tájékoztatás
 - a [REDACTED] 2012.03.29. napján érkezett nyilatkozata, mint az új vezetői munkakör várományát igazoló dokumentum, és jövedelem tájékoztatás
 - a [REDACTED] 2016.02.22. napján kelt, a 2016.03.01. napján érkezett nyilatkozata, mint az új vezetői munkakör várományát igazoló dokumentum, jövedelem-tájékoztatás és bónusz-igazolás
 - a Fővárosi Törvényszék 64.P.21.711/2013/12. számú jegyzőkönyve, mint a be nem jelentett jogviszonyból származó jövedelmet igazoló bizonyíték;
 - a Fővárosi Törvényszék 64.P.22.794/2010/11 számú jegyzőkönyve, mint az új vezetői munkakör várományát igazoló tanúvallomás;
 - a 2013.10.16. napján érkezett felperesi beadvány, melyben a baleset előtti életszínvonal részletesen kidolgozásra került